

Feixes i marges de pedra seca

Abrera

Ubicació

Comarca: Baix Llobregat
Lloc/Adreça: Camí del Suro a Les Carpes - 08630 Abrera.
Emplaçament A la urbanització de Les Carpes, als camps de Sant Ermengol i a la Serra d'en Ribes

Coordenades:

Latitud: 41.50803
Longitud: 1.93127
UTM Est (X): 410811
UTM Nord (Y): 4595707

Classificació

Número de fitxa 08001 - 50
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Diversos propietaris
Autoria de la fitxa -ArqueoCat SL- Natàlia Salazar
Data de registre de la fitxa: dc., 21/03/2007 - 01:00

Descripció

Resseguint el territori del municipi, sobretot a les zones de les Carpes, la serra d'en Ribes i als camps de Sant Ermengol, s'identifiquen, al mig d'un paisatge engolit pels matolls i els boscos de pins, amb algun brot

de vinya borda isolat, restes de feixes i marges que denoten l'antiga vinculació de la pràctica totalitat del paisatge obrerenc amb el conreu de la vinya. Són encara abundants al terme, tot i que quasi invisibles, les parets de pedra seca que aguanten la terra i convertiren vessants costeruts de muntanya en marges conreables en l'època de màxima expansió del conreu vitícola, als segles XVIII-XIX. Ara, molts dels bancals i feixes ja no es conreen, i el bosc no dóna treva en la reconquesta del terreny. Trobem gran varietat de marges: cantoners, corbats, atalussats, rectes, etc.; segons la col·locació de les pedres. A la serra d'en Ribes, per exemple, hem trobat algun marge que, fins i tot, incorporava, un pujador o saltador per facilitar l'accés d'una feixa a l'altra.

Història

Les construccions de pedra seca es fan muntant pedra sobre pedra, sense l'ajut de cap material d'unió, com pot ser l'argamassa, el fang, la calç o el ciment. Aquestes tècniques constructives són d'origen ancestral i s'han transmès de generació en generació durant segles fins pràcticament als nostres dies. El gran apogeu, però, de construcció de feixes i marges a Catalunya està associat amb el període de màxima expansió de la vinya, deguda al creixement demogràfic al segle XVIII. Les construccions en sec són pròpies de terrenys amb gran quantitat de pedres. Bastir-ne una no era tan senzill com pot semblar a primera vista. Primerament, calia desbrossar el camp, netejar la superfície escollida d'arbres, matolls i tota mena d'obstacles vegetals que es guardaven per fer-ne llenya o bé s'eliminaven per cremar-los tot seguit. Després calia llaurar el terreny per estovar-lo i remoure'l, a fi de fer aflorar el rocam subjacent (roca mare) a la superfície i en acabat despedregar-lo, amuntegant les pedres en un racó perquè no fossin una nosa. A partir d'aquesta primera fase, quan ja es tenia el material amuntegat, podien començar bé a construir parets que delimitessin les finques, marges per salvar els desnivells del terreny, cisternes per recollir l'aigua, paravents per protegir-se de l'aire, barraques per aixoplugar-s'hi, descansar o guardar-hi el menjar i les eines, o simplement, munts de pedra sobrerera (clapers) perfectament apilada. La pedra s'anava a buscar als clapers amb sàrries, on cabien quatre o cinc pedres i es transportava fins al lloc de la construcció. Els constructors eren coneguts popularment com a margers, margeters o marjaires. En èpoques de poca pressió demogràfica només es cultivaven les terres més fèrtils situades a les planes. Quan va créixer la població, a partir d'època medieval, es començaren els treballs per augmentar la superfície conreable, guanyant terreny a boscos i zones marginals situades a les estribacions muntanyoses de complicada orografia. Després de despedregar el terreny s'obrien rases allargades, anivellades horitzontalment, on es col·locaven pedres grosses (els peus o repeus) que sobresortien de les rases i que feien la funció de fonaments. Al damunt d'aquests repeus s'aixecaven les parets o marges, lleugerament atalussades cap a l'interior i que eren el suport de la feixa. L'alçada del marge i l'amplitud de la feixa són inversament proporcionals a la inclinació del terreny. En aquest sentit, els marges i les feixes són un veritable tractat de construcció, ja que s'adapten perfectament a la topografia del terreny i es disposen en ziga-zaga per tal d'evitar al màxim l'erosió de la terra i permetre canalitzar l'aigua de la pluja fins als barrancs.

Bibliografia

ARTIGAS, Ramon; CAMPS, Andreu; PASCUAL, Josep (2003): Barraques de pedra seca de Sitges i del Garraf. Ajuntament de Sitges.

GALLARDO, David (2003): "Feixes i barraques: el llegat cultural que se'ns fa invisible", dins de "El paisatge de la vinya", actes del congrés celebrat a Manresa (Bages) el 24, 25 i 26 d'octubre de 2003. Ed. Centre d'Estudis del Bages i el Consell Regulador de la D. O. Pla de Bages, pp.157-162.

